

Yargı spor araba değil ki hızlansın...

EVET, Türk yargısının vatandaşa yansıyan en büyük sorunu yavaşlığı. Geçen hafta rakamlarla örnekledim. Özel yetkili savcılıklarda ortalama soruşturma süresi 648 gün, toplam ceza yargısı için savcılıklardaki ortalama soruşturma süresi 310 gün.

Bunlar kabul edilemez süreler.

Düşünün, herhangi bir nedenle suçlanıyorsunuz ama hakkınızda iddianame yazılması veya savcılıkta 'kovuşturmaya yer yoktur' kararı verilmesi 310 gün alıyor.

Neredeyse 1 yıl.

Sonra? İşin bir de kovuşturma, yani mahkeme safhası var. Özel yetkili mahkemelerde bu süre 248 günü buluyor.

Bunlar yargının yavaş işlediğinin ve dolayısıyla vatandaşın mağdur edildiğinin rakamsal kanıtları.

* * *

Öte yandan bunun devamı da var. Kovuşturmayı bir de temyiz aşaması izliyor her seferinde. Onunla ilgili bir ortalama süremiz yok ama Yargıtay'daki iş yükü malum.

Bir de davanıza Yargıtay'dan bozma gelirse, haydi sil baştan yargılama yeniden başlıyor. Onu ikinci temyiz izliyor. İş iyice uzuyor.

Ama öte yandan, adalet dağıtma işi, özellikle de yargılama işi aceleye getirilemez.

Yargı bir otomobil değil ki gaza basınca hızlansın.

Peki ne yapmalı da yargı süreçlerini hem adaleti sağlayacak hem de vatandaşı mağdur etmeyecek biçimde hızlandırmalı?

Adalet Bakanlığı hafta içinde bir yeni paket açıkladı, yargılama süreçlerini hızlandırmak ve mağduriyete yol açan konuları düzeltmek üzere.

Hemen söyleyeyim, bu paketin ceza yargılamasını hızlandırması pek mümkün değil. Evet paket Yargıtay'daki ciddi yükü oluşturan icra-iflas dosyalarını çok azaltacaktır ama ceza yargısına katkısı sınırlı olacaktır.

Ceza yargısını hızlandırmak, daha doğrusu dosya sayısını azaltıp mahkemelere ve yargıtaya elde kalan dosyalar için adam akıllı yargılama yapma şansı vermek için çok daha radikal değişikliklere ihtiyaç var.

Bu radikal değişikliklerin başında, savcılara (elbette hakim denetiminde ve huzurunda) itham pazarlığı imkanı verilmesi geliyor.

* * *

Bir başka radikal değişiklik, savcılarımızın soruşturma sürelerini kısaltıcı aktif önlemlerden geçiyor. Yani adıyla söyleyelim, soruşturma süresine sınır getirmek.

Tabii bunun uzantısı olarak, savcılara dava açıp açmama konusunda daha geniş inisiyatif bırakmak ve bu arada savcılarının hesap verebilirliğini güvence altına almak.

İtham pazarlığı sistemi rahatlatır

HER yıl ceza yargısı alanında 3 milyon civarında yeni dosya açılıyor ülkemizde. Bu dosyaların önemli bir bölümü hiç mahkemelere yansımada, gerçek bir yargılama yapılmadan sonuçlanabilir nitelikte davalar.

Bunlar için savcı soruşturmasını tamamlar ve sonra savunma tarafıyla masaya oturup ceza pazarlığı yapabilir. Mahkemeye hiç çıkmadan bir cezayı kabullenme çoğu durumda gerçekleşebilir. Amerika, İngiltere gibi ülkelerde bu sistem uygulanıyor ve ceza davalarının yüzde 90'a yakını daha bu aşamada sona eriyor.

Şöyle düşünün: Ogün Samast, Hrant Dink'i öldürdüğünü hiç inkar etmedi zaten. Dolayısıyla bu cinayetin davası daha ilk ayda hiç mahkemeye çıkılmadan sonuçlanabilir, bunun için beş yıl beklemek gerekmezdi. Ama öte yandan örgüt soruşturması ve davası aynen görüldüğü gibi mahkemede görülebilirdi.

Rakamları bir daha hatırlayalım: Savcılarımız 100 kişi hakkında ortalama 310 gün soruşturma yapıyor. Sonra bunların sadece 50'sine dava açıyor. Mahkemeye çıkan bu 50 kişiden de sadece 17'si mahkumiyet alıyor.

İtham pazarlığı sistemi, gereksiz mahkemeye çıkmayı ve gereksiz soruşturmaları da ortadan kaldırmaya aday çok önemli bir sistem olacaktır.

Ama tek başına itham pazarlığının gelmesi yetmez. Bunun savcılarının güçlü inisiyatif kullanan insanlar olması ve aynı zamanda ciddi

biçimde savcılara hesap verdiren bir sistemle de birleşmesi gerek.

Soruşturmaya sınır koymak...

SAVCILARLA ilgili yasalarımızda değişiklik yapıp, suç türlerine göre en uzun soruşturma sürelerini belirleyebiliriz.

Çoğu gelişmiş batı ülkesinde ve özellikle anglo-sakson ülkelerde savcılar, bir şüpheli polis tarafından gözaltına alındıktan neredeyse hemen sonra iddianamelerini mahkemeye sunarlar.

Tabii bunu sağlamak için adli kolluğun adamakıllı biçimde hayata geçmesi şart.

Öte yandan, özellikle örgüt suçlarında, savcılar sonsuz soruşturma süresi kullanmanın konforunu yaşarken sanıkları mağdur edebiliyor. Sanık mağduriyetinin önüne geçilmesi ve savcılar üzerinde hem hızlı hem de kaliteli soruşturma yapma baskısının kurulması gerekiyor.

Bu noktada da, savcılarımıza bir yandan ehem ile mühimi ayırt edip kuvvetli inisiyatif kullanmalarına ve böylece bir sürü davayı hiç açmamalarına imkan vermek gerek.

Ama bu imkan denetimsiz olamaz. O yüzden savcılarımızın açtıkları ve açmadıkları davalarla ilgili olarak gerçek anlamda hesap verebilirliklerini sağlamak gerekiyor.

Savcıların hesap verebilirliği, önümüzdeki dönemin en önemli tartışma konusu olmaya aday bir konu.